

RAPPORT 1004

Archeologienota
Halen, Diestersteenweg

Nieuwbouw van een handelsruimte

Deel 2: Programma van maatregelen

Petra Driesen & Sebastiaan Augustin
April 2021

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2017L112) uitgevoerd met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Halen, 1ste afdeling, sectie B, percelen 318E, 318G, 322D, 323W, 323X, 326, 327C, 327D, 329A, 329B en openbaar domein.

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

De Ketelbeek stroomt over het onderzoeksgebied dat overwegend ingenomen wordt door Afa-bodem, een zeer natte leembodem met reductiehorizont en textuur B-horizont. Het onderzoeksgebied ligt dan ook buiten de gradiëntzone voor het aantreffen van prehistorische artefactensites. Daarnaast vormde de windwal ten noorden van het onderzoeksgebied vanuit topografisch standpunt een veel aantrekkelijkere locatie voor menselijke bewoning. Dit wordt bevestigd door verschillende CAI-locatie uit de steentijd tot de nieuwe tijd die hier voorkomen.

De kans op aantreffen van sites uit (proto-)historische periodes kan bijgevolg ook als laag ingeschat worden. Cartografische bronnen hebben immers aangetoond dat het terrein steeds door weiland ingenomen werd en onbebouwd was tot het midden van de 20ste eeuw. Toen verschenen woonhuizen op het terrein.

Daarnaast zijn verschillende delen van het onderzoeksgebied verstoord door de bouw van deze woningen, bijhorende terreinophoging, tuinaanleg en –inrichting, het uitgraven van een vijver en zwemvijver,

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen *in deel 2: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op het onderzoeksgebied de bouw van een handelsruimte met bijhorende parking en groenzones. Ten zuiden en westen van de handelsruimte is een overstromingszone voorzien. Tevens zal de Diestersteenweg verbreed worden van 5,05 m naar 6 m om de verkeersstroom ter hoogte van de toekomstige in- en uitrit te vergemakkelijken. Verder wordt het kruispunt aan de Diestersteenweg en de Staatsbaan herschikt.

De bodemingrepen voor het verbreden van de weg gaan tot op een maximale diepte van 50 cm onder het maaiveld en strekken zich uit over een lengte van circa 39,5 m van het kruispunt van de Staatsbaan met de Diestersteenweg tot op de plaats waar dat de Ketelbeek onder de Staatsbaan stroomt. Ter hoogte van het kruispunt zullen twee vluchtheuvels gedeeltelijk verlaagd worden zodat er meer plaats vrijkomt voor de rijweg. Plaatselijk zal voor het aanbrengen van de rijweg tot op een diepte van 30 cm gegraven worden. Deze bodemingrepen snijden dan ook enkel reeds geroerde bodems aan.

Vooraleer aan de nieuwbouw te beginnen, worden de aanwezige gebouwen afgebroken. In totaal gaat het om vijf woonhuizen aan de Staatsbaan en de Diestersteenweg. Tot op heden is niet geweten of de huizen onderkelderd

zijn. Indien dit het geval is, kunnen de bodemingrepen voor de sloop reiken tot op een diepte van 3,5 m onder het maaiveld. Indien niet het geval, reiken de bodemingrepen tot een diepte van 80 cm. Verder staan er een aantal bijgebouwen in de tuinen. Bodemingrepen ten gevolge van de afbraak van deze gebouwen gaan tot op een maximale diepte van 80 cm onder het maaiveld.

De locatie op het onderzoeksterrein waar de parking en de handelsruimte wordt voorzien wordt afgegraven. Deze afgraving bedraagt tussen de 0,3 m en 1 m onder het bestaande maaiveld. Het nieuwe niveau is nog altijd gelegen boven het maximale grondwaterstandniveau.

Vanaf het niveau van de afgraving worden de paalfunderingen gezet die de vloerplaten van de parking en handelsruimte zullen gaan dragen. De vloerplaten van de handelsruimte komen op een niveau van ca. 26,30 m TAW te liggen, deze van de parking op een niveau van 26,10 – 26,20 m TAW. Dit is ca. 1,1 m - 1,3 m hoger dan de omliggende maaiveldhoogte.

De ruimte die is vrij gekomen tussen het niveau van de afgraving en het niveau van de vloerplaten (tussen de ca. 1,66 m en 2,94 m) wordt gebruikt als bufferbekken. De Ketelbeek kan ten het zuidwesten van de handelsruimte door middel van de schanskorven overlopen in het bufferbekken.

De terreindelen die zijn gelegen buiten de parking, de handelsruimte en het tracé van de Ketelbeek en winterbeek zullen niet worden afgegraven.

De bodemingrepen ten gevolge van de afgraving zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.

De Ketelbeek komt het terrein binnen ter hoogte van perceel 326 en net ten zuiden van de voormalige zwemvijver. Ter hoogte van het woonhuis met nummer 42 maakt de beek een bocht in zuidoostelijke richting om opnieuw een bocht te maken in noordoostelijke richting op perceel 329A en het terrein te verlaten aan de Staatsbaan.

In de nieuwe plannen wordt de Ketelbeek na binnenkomst op het terrein loodrecht naar beneden getrokken richting de Staatsbaan. Net voor de Staatsbaan buigt de beek af in zuidoostelijke richting. Daar stroomt deze tussen de handelsruimte en Diestersteenweg door. De nieuwe geul van de beek is tussen 1,76 m en 2,16 m breed en ca. 1,32 m diep. Ter hoogte van de inrit van de parking sluit de beek aan op de bestaande overkapping onder de Staatsbaan door. Aan de westzijde van de handelsruimte zal aan weerszijden van de Ketelbeek een ruimzone van 5 m breed worden voorzien.

Van zuidoost naar noordwest aan de rand van parking en handelsruimte zal de Winterbeek middels een nieuw tracé worden aangelegd. Deze zal uitkomen in de gekanaliseerde Ketelbeek ten oosten van de handelsruimte. De beek met bedding is ca. 2 m breed en heeft een diepte van ca. 1,15 m.

Onder de parking en de handelsruimte zal een bufferbekken worden aangelegd. Via schanskorven kan het water vanuit de Ketelbeek het bekken instromen.

De nieuwe handelsruimte heeft een oppervlakte van circa 1800 m² en wordt noordwest- zuidoost georiënteerd. Ten zuiden van de handelsruimte is een bovengrondse loskade voorzien van 23,1 m lang en 4,5 m breed (oppervlakte van circa 109 m²). De loskade wordt met een hellingsgraad van 4 % en meer naar het oosten toe 10 % stijgend aangelegd.

De handelsruimte wordt gefundeerd d.m.v. paalfunderingen. De diepte van de funderingen, die tot op heden nog niet gekend is, hangt af van de bodemkwaliteit die d.m.v. sonderingen bepaald zal worden.

Ten oosten van de handelsruimte wordt een parking in open lucht met een totale oppervlakte van 2510 m² aangelegd. Ook de parking wordt gefundeerd d.m.v. paalfunderingen. De parkeerplaatsen zelf zullen bestaan uit klinkers, de verhardingen tussen de parkeerplaatsen uit asfalt. Het terrein wordt toegankelijk gesteld d.m.v. een hellende toegangsweg aan de oostelijke perceelsgrens die zal bestaan uit beton.

Rondom de parking en de handelsruimte wordt een groenzone voorzien. In deze groenzone zullen struiken, heesters en bomen worden gepland. Tussen de handelsruimte en de loop van de nieuwe Ketelbeek wordt een

groenzone met grasdallen aangeplant. Bodemingrepen ten gevolge van de groenzone reiken voor de graszoden tot op een diepte van circa 20 cm, voor de struiken en bomen zijn diepere bodemingrepen niet uitgesloten.

Over de aanleg van nutsleidingen is tot op heden nog niets gekend. Er kan vanuit gegaan worden dat de nieuwe nutsleidingen verbonden zullen worden met de reeds bestaande nutsleidingen aan de Staatsbaan en de Diestersteenweg. Voor waterleiding en gas wordt hiervoor o.a. een uitgraving van circa 80 cm diep verwacht, voor riolering een uitgraving van 1,5 m – 3 m diep. Glasvezelkabel ligt op geringere diepte (ca. 50 cm).

1.4 Bepaling van de maatregelen

Verder aanvullend vooronderzoek is niet noodzakelijk.

Het bureauonderzoek heeft immers aangetoond dat het onderzoeksgebied steeds te nat bevonden werd voor menselijke bewoning. De hoger gelegen, drogere windwal ten noorden van het terrein heeft een grotere aantrekkingskracht uitgeoefend, wat blijkt uit het groot aantal CAI-locaties die voor deze plek gekend zijn.

Daarnaast zijn verschillende delen van het onderzoeksgebied in een (sub-)recent verleden verstoord door de aanleg van de Diestersteenweg en de bouw van de woningen, bijhorende terreinophoging, tuinaanleg en – inrichting, het uitgraven van een vijver en zwembad,

De kans is dan ook zeer klein dat bij een vervolgonderzoek archeologische sporen en/of vondsten worden aangetroffen en dat men een kennisvermeerdering kan realiseren. De uitvoer van een vervolgonderzoek wordt bijgevolg vanuit kosten-batenstandpunt te duur beschouwd.

Dat geen verder archeologisch vooronderzoek wordt nodig geacht, neemt echter niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en zowel de vondst als haar vindplaats tot tien dagen na het vinden ervan te beschermen. Meer info hierover is terug te vinden op <https://www.onroerenderfgoed.be/digitaal-vondstmeldingsformulier>.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS, L. & SCHEYS, G. (1958) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij kaartblad Diest 76W*, Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) *Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland*, In: Deeben et al.(eds.), De steentijd van Nederland (*Archeologie* 11/12): 171-199. **SCHILTZ M., VANDENBERGHE N. & GULLENTOPS T.** (1993) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België: Vlaams. Gewest: kaartblad 24: Aarschot, Brussel.

DE GEYTER, G. (1999) *Toelichting bij de geologische kaart. Kaartblad 25 Hasselt*. Brussel.

DRIESEN P. & HIMPE T. (2017) *Archeologienota Halen, Diestersteenweg. Nieuwbouw van een handelsruimte (ARON-Rapport 527)*, Tongeren. <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/5971>

FREDERICKX, G. & GOUWY, S. (1996) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 25 Hasselt*. Brussel.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

TOL A.J., VERHAGEN J.W.H.P. & VERBRUGGEN M. (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E. & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

VERHOEVEN,M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010), Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, RAAP-rapport 1951.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroerendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/hasselt25Qweb.pdf>

<https://cai.onroerendergoed.be/locatie/700027>

<https://cai.onroerendergoed.be/locatie/161216>

